

ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	Cyngor Llawn
DYDDIAD Y CYFARFOD	7fed Mawrth 2019
TEITL	Gweithredu is-ddeddfau Draenio Tir
AWDUR	Rhydian Roberts
AELOD CABINET	Y Cynghorydd Gareth Griffith
PWRPAS	Gofynnir i'r Cyngor ystyried cymeradwyo is-ddeddfau i'w mabwysiadu.

1.0 Cefndir a pwrpas.

- 1.1 O dan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, cafodd cyngorau yng Nghymru bwerau a chyfrifoldebau ychwanegol i reoli llifogydd o ddŵr wyneb, dŵr daear a dyfrffosydd cyffredin. Yn rhan o'r pwerau newydd yma, cafodd y cyfrifoldeb dros roi caniatâd ar gyfer dyfrffosydd cyffredin o dan adran 23 Deddf Draenio Tir 1991 ei drosglwyddo o Gyfoeth Naturiol Cymru i'r Prif Awdurdodau Atal Llifogydd fis Ebrill 2012.
- 1.2 Ers cael y ddyletswydd yma i roi caniatâd a rheoli perygl llifogydd yn ehangach, mae ymarferwyr wedi nodi mai prin yw'r pwerau o dan y ddeddfwriaeth bresennol ac y gallai rhai gweithgareddau penodol nad oes angen caniatâd ar eu cyfer ar hyn o bryd gynyddu'r perygl o lifogydd, yn enwedig mewn ardaloedd mwy trefol. Felly, aethpwyd ati i greu Cylch Gorchwyl a Gorffen yn 2013 i oruchwylio adolygiad o is-ddeddfau i geisio creu cyfres newydd i helpu'r awdurdodau atal llifogydd yng Nghymru i reoli gweithgareddau ar hyd dyfrffosydd cyffredin yn fwy effeithiol ac yn fwy cyson.
- 1.3 Mae'r is-ddeddfau newydd ynghlwm, ac yn cynnwys 16 o is-ddeddfau unigol wedi'u cynllunio i ategu a gweithio ochr yn ochr â'r fframwaith rheoleiddio presennol a ddarparwyd o dan Deddf Draenio Tir 1991 a Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010.
- 1.4 Mae'r gyfres gyflawn yn cynnwys 7 adran, wedi eu dosbarthu ond o dan 4 penawd penodol, sef:
- Rheoli dŵr newydd ac unrhyw gynnydd yn y llif neu'r cyfaint
 - Perygl ynglŷn â rhwystro dŵr rhag llifo
 - Gofalu bod glannau dyfrffos yn cael eu cynnal
 - Gofynion ychwanegol
- 1.5 Mae'r is-ddeddfau hyn wedi'u paratoi gan ymarferwyr profiadol yn dilyn ymgynghoriad helaeth â CNC ynghyd a gwahanol adrannau awdurdodau lleol ar draws y wlad. Bwriad y Llywodraeth yw i Awdurdodau Lleol Cymru eu mabwysiadu yn eu ffurf gwreiddiol er mwyn sicrhau cysondeb drwy'r wlad.

2.0 Y drefn mabwysiadu.

- 2.1 Mae Adran 66 o Ddeddf Draenio Tir 1991 yn caniatáu i Awdurdodau Lleol fabwysiadu is-ddeddfau lleol i reoli gweithgareddau yn ymwneud a draenio tir a llifogydd.
- 2.2 Fel rhan o'r broses cafwyd pedair wythnos o gyfnod ymgynhori cyhoeddus, rhwng 14^{eg} o Dachwedd a 13^{eg} o Ragfyr 2018, pan gafodd drafft o'r is-ddeddfau eu harddangos i'r cyhoedd ar safle we y Cyngor. Hefyd cyhoeddwyd hysbysiad o'r bwriad i fabwysiadu'r is-ddeddfau yn y Caernarfon and Denbigh Herald ar y 14^{eg} o Dachwedd 2018, yn cyfeirio at lle i ddod o hyd i gopiau drafft a sut i fyny ati i gynnig sylwadau ar gynnwys yr is-ddeddfau. Roedd yr ymarferiad ymgynghori yn gyson a'r hyn a argymhellir gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru¹.
- 2.3 Ni dderbyniwyd unrwy sylwadau gan y cyhoedd yn ystod y cyfnod ymgynghori, nac ychwaith ar unrwy adeg arall.
- 2.4 Cafodd yr is-ddeddfau eu trafod gan y Pwyllgor Craffu Cymunedau ar y 7^{fed} o Chwefror 2019.
- 2.5 Os y bydd Cyngor llawn yn gytun fabwysiadu'r is-ddeddfau yn ffurfiol bydd angen i'r Cyngor gadarnhau efo yr Ysgrifennydd Cabinet dros yr Amgylchedd a Materion Gwledig Llywodraeth Cymru fod Gwynedd wedi mabwysiadu'r is-ddeddfau.

3.0 Y budd i drigolion Gwynedd.

- 3.1 Prif ddiben yr is-ddeddfau newydd yw helpu'r prif awdurdodau atal llifogydd i fynd i'r afael â'r perygl mwyaf difrifol o lifogydd lleol drwy reoli'n well. Fodd bynnag, drwy addasu sut maen nhw wedi'u geirio a pha weithgareddau sydd o dan sylw, gall yr is-ddeddfau yma fod o les i'r amgylchedd yn gyffredinol. Drwy wneud hynny, bydd o fudd i feysydd gwaith eraill ym myd llywodraeth leol ac yn helpu i wireddu amcancanion deddfau eraill gan gynnwys Cyfarwyddeb y Fframwaith Dŵr a Chyfarwyddeb y Cynefinoedd.
- 3.2 Yn y pen draw, bydd y dull cyfannol yma o reoli perygl llifogydd drwy ddefnyddio'r is-ddeddfau draenio tir yn cyd-fynd ag egwyddorion Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol ac yn helpu'r prif awdurdodau atal llifogydd i gyflawni eu hamcanion, yn ogystal a hyn byddai mabwysiadu'r is-ddeddfau yn cydymffurfio efo Cynllun Strategol Cydraddoldeb y Cyngor.

4.0 Oblygiadau staffio'r Cyngor.

Ni fydd mabwysiadu'r is-ddeddfau yn cael effaith ar lefel staffio presennol. Yr uned Dŵr ac Amgylchedd fydd yn gweithredu'r is-ddeddfau i'r dyfodol pe bai'r Cyngor yn cytuno i'r mabwysiadu.

5.0 Argymhellion

¹ Is-ddeddfau Draenio Tir *Nodyn Cyngori i Awdurdodau Lleol* (CLILC)

Cymeradwyo'r Is-ddeddfau Traenio Tir drafft (yn y ffurf a argymhellir gan Lywodraeth Cymru) a bod y cyfryw is-ddeddfau yn cael eu gwneud yn ffurfiol yn enw'r Cyngor.